

Opinia do ustawy o Służbie Celnej
(druk nr 630)

I. Cel i przedmiot ustawy

Przedłożona Senatowi ustawa o Służbie Celnej jest aktem normatywnym, który w sposób kompleksowy reguluje zadania i organizację Służby Celnej. Wprowadza szereg nowych rozwiązań mających na celu usprawnienie funkcjonowania tej formacji.

Twórcy ustawy kierowali się trzema podstawowymi założeniami: wzmocnieniem organizacji służby i statusu funkcjonariuszy celnych, zwiększeniem efektywności działań kontrolnych w celu skuteczniejszego zwalczania szarej strefy i nielegalnego obrotu towarowego oraz ułatwieniem relacji istniejących pomiędzy przedsiębiorcami a administracją celną.

Ustawa określa pozycję Szefa Służby Celnej jako organu administracji publicznej i zwierzchnika Służby Celnej (jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy). Szef, kierując tą służbą, ponosi odpowiedzialność za realizację przypisanych jej zadań. Podlega on bezpośrednio ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.

Podstawowe założenia ustawy to również usprawnienie obsługi ruchu towarowego na granicy Polski, będącej jednocześnie zewnętrzną granicą Unii Europejskiej, poszerzenie właściwości Służby Celnej w zakresie zwalczania przestępstw podatkowych, celnych, dewizowych i w zakresie gier i zakładów wzajemnych oraz dostosowanie regulacji zawartych w prawie krajowym do zmian, które nastąpiły we Wspólnotowym Kodeksie Celnym, w przepisach wykonawczych do tego aktu, a także wykonania zobowiązań dotyczących współpracy wynikającej z III filara Unii Europejskiej (Konwencja Neapolitańska II oraz Konwencja Schengen).

Jeśli chodzi o zmiany szczegółowe wprowadzone niniejszą ustawą to należy zwrócić uwagę na następujące rozwiązania:

- przyznanie funkcjonariuszom celnym prawa do użycia broni palnej oraz prawa do samodzielnego zatrzymywania osób w trybie i na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego,
- udostępnianie Służbie Celnej informacji z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych,
- wdrożenie jednolitego trybu postępowania przy wydawaniu pozwoleń na stosowanie ułatwień i uproszczeń w prawie celnym oraz świadectwa upoważnionego przedsiębiorcy,
- wprowadzenie jednolitego trybu kontroli fizycznej towarów w miejsce dwóch dotychczasowych,
- wprowadzenie ustawowej regulacji umożliwiającej samodzielne zatrzymywanie środków transportu morskiego do kontroli przez funkcjonariuszy Służby Celnej, a także nadanie bandery jednostkom pływającym Służby Celnej,
- przyporządkowanie zadań z obszaru gier i zakładów wzajemnych organom jednolitej administracji celnej, która kompleksowo będzie kontrolować tę dziedzinę,
- skrócenie okresu służby przygotowawczej z trzech do dwóch lat,
- wprowadzenie służby w systemie nadzwyczajnym na wzór służby w trybie skoszarowanym,
- możliwość weryfikacji stanu zdrowia funkcjonariusza oraz jego zdolności fizycznych i psychofizycznych przez komisję lekarską,
- uporządkowanie stanowisk i stopni służbowych funkcjonariuszy celnych,
- poddanie stanowisk opisowi i wartościowaniu oraz transparentny nabór na wolne stanowiska w ramach rekrutacji wewnętrznej,
- uszczegółowienie zasad awansowania poprzez określenie okresów służby w danym stopniu i przyjęcie zasady, że awans w stopniu nie może nastąpić później niż po odbyciu 5 lat służby w określonym stopniu,
- stworzenie korpusów stopni służbowych, co umożliwi ocenę kompetencji osób awansowanych do wyższego korpusu.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy został wniesiony do Sejmu przez Radę Ministrów.

I czytanie odbyło się na 33 posiedzeniu Sejmu w dniu 9 stycznia 2009 r. Projekt ustawy został skierowany do sejmowych komisji: Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Finansów Publicznych, a następnie przekazany do podkomisji nadzwyczajnej. Po czternastu posiedzeniach przyjęto sprawozdanie podkomisji. W dniu 18 czerwca 2009 r. Komisje przyjęły projekt ustawy z poprawkami i wnioskami mniejszości.

Przedmiotem wniosków mniejszości było wprowadzenie dla funkcjonariuszy Służby Celnej uprawnień emerytalnych analogicznych do uprawnień funkcjonariuszy innych formacji umundurowanych oraz zwolnienie z obowiązku zdawania egzaminu, o którym mowa w art. 115 ust. 8 ustawy, wszystkich funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę w dniu wejścia w życie ustawy.

Na etapie II czytania, które miało miejsce na 46 posiedzeniu Sejmu, w dniu 14 lipca 2009 r., zgłoszonych zostało 56 poprawek, w związku z czym projekt ustawy został skierowany ponownie do komisji.

Przedmiotem poprawek było między innymi:

- rozszerzenie uprawnień funkcjonariuszy Służby Celnej w związku z prowadzeniem postępowań karnych (w tym skarbowych) o ich rozpoznawanie i zapobieganie tym przestępstwom;
- odmienne określenie zadań dyrektora izby celnej i naczelnika urzędu celnego;
- usunięcie upoważnienia dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określania stanowisk i komórek organizacyjnych, w których zadania są wykonywane przez funkcjonariuszy lub członków korpusu służby cywilnej;
- uprawnienie Służby Celnej do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych;
- usunięcie obowiązku przeprowadzania postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych przy przyjmowaniu do służby;
- wprowadzenie możliwości delegowania lub przeniesienia funkcjonariusza do innej miejscowości jedynie za pisemną zgodą funkcjonariusza;
- wprowadzenie definicji "znacznie utrudnionego dojazdu";
- przyznanie funkcjonariuszowi zwrotu udokumentowanych kosztów przeniesienia;

- zmiana podstaw zwolnienia ze służby;
- wprowadzenie dla funkcjonariuszy Służby Celnej uprawnień emerytalnych analogicznych do uprawnień funkcjonariuszy innych formacji umundurowanych;
- umożliwienie złożenia do Szefa Służby Celnej odwołania od decyzji o zwolnieniu ze służby;
- przesunięcie daty wejścia w życie przepisów dotyczących opisu i wartościowania stanowisk Służby Celnej. dla przepisów

W III czytaniu Sejm przychylił się do części zgłoszonych poprawek.

Ustawa została uchwalona na 46 posiedzeniu, w dniu 17 lipca 2009 r.

III. Propozycje poprawek:

- 1) w art. 2 w ust. 1 w pkt 6 w lit. e wyraz "zwanym" zastępuje się wyrazem "zwaney";
- 2) w art. 7 w ust. 3 wyraz "przemieszczenia" zastępuje się wyrazem "przemieszczania";
- 3) w art. 7 w ust. 3 wyrazy "elektronicznym nośniku danych" zastępuje się wyrazami "informatycznym nośniku danych";
- 4) w art. 8 w ust. 3 po wyrazach "tej tajemnicy" dodaje się kropkę;
- 5) w art. 10 w ust 3 w pkt 5 wyrazy "rozporządzeniem nr 485/2008" zastępuje się wyrazami "rozporządzeniem (WE) 485/2008";
- 6) w art. 17:
 - a) w ust. 1 w pkt 2 wyrazy "rozporządzenia nr 485/2008" zastępuje się wyrazami "rozporządzenia (WE) 485/2008",
 - b) w ust. 2 i 5 wyrazy "rozporządzeniem nr 485/2008" zastępuje się wyrazami "rozporządzeniem (WE) 485/2008";
- 7) w art. 26 w ust. 2 wyrazy "z podporządkowaniem służbowym" zastępuje się wyrazami "ze zwierzchnictwem służbowym";

- 8) w art. 27 w ust. 3 w pkt 3, w ust. 4 w pkt 3 i w ust. 9 w pkt 3 wyrazy "przestępstwo popełnione umyślnie" zastępuje się wyrazami "przestępstwo umyślne";
- 9) w art. 27 w ust. 3 w pkt 6, w ust. 4 w pkt 5 i w ust. 9 w pkt 6 wyrazy "czteroletnie zatrudnienie" zastępuje się wyrazami "czteroletni okres służby";
- 10) w art. 30 w ust. 3 w pkt 6 wyrazy "rozporządzeniem nr 485/2008" zastępuje się wyrazami "rozporządzeniem (WE) 485/2008";
- 11) w art. 58 w ust. 2 w pkt 4 wyrazy "systemów informatycznych" zastępuje się wyrazami "systemów teleinformatycznych";
- 12) w art. 75 w ust. 1 i 3 po wyrazach "sporządzania i przekazywania" dodaje się wyrazy "na swój koszt";
- 13) w art. 96 w ust. 2 wyrazy "niż dotychczasowe" zastępuje się wyrazami "od dotychczasowego";
- 14) w art. 103:
 - a) w ust. 1:
 - w pkt 1 wyrazy "ścigane z oskarżenia publicznego i popełnione umyślnie przestępstwo" zastępuje się wyrazami "przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego",
 - w pkt 2 wyrazy "ścigane z oskarżenia publicznego i popełnione umyślnie przestępstwo skarbowe" zastępuje się wyrazami "umyślne przestępstwo skarbowe",
 - b) w ust. 2:
 - w pkt 1 wyrazy "ścigane z oskarżenia publicznego i popełnione nieumyślnie przestępstwo" zastępuje się wyrazami "przestępstwo nieumyślne ścigane z oskarżenia publicznego",
 - w pkt 2 wyrazy "ścigane z oskarżenia publicznego i popełnione nieumyślnie przestępstwo skarbowe" zastępuje się wyrazami "nieumyślne przestępstwo skarbowe";

- 15) w art. 105 w pkt 7 wyrazy "jeżeli ścigany czyn dotyczył ściganego z oskarżenia publicznego i popełnionego umyślnie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego" zastępuje się wyrazami "jeżeli popełniony czyn stanowił przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe";
- 16) w art. 111 w ust. 1 po wyrazach "art. 106 pkt 2," dodaje się wyrazy "lub wydany ze Służby Celnej na podstawie prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej,";
- 17) w art. 117 w pkt 3 wyrazy "popełnione umyślnie" zastępuje się wyrazem "umyślne";
- 18) w art. 119 w ust. 1 pkt 1-5 otrzymują brzmienie:
 - "1) prawomocnego wyroku sądu orzekającego środek karny pozbawienia praw publicznych;
 - 2) prawomocnego wyroku skazującego za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 3) prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze Służby Celnej;
 - 4) prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej pozbawienia stopnia oficerskiego lub generalskiego;
 - 5) prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej obniżenia stopnia służbowego.";
- 19) w art. 120 w ust. 2:
 - a) w pkt 1 wyrazy "popełnione umyślnie" zastępuje się wyrazem "umyślne",
 - b) w pkt 2 wyrazy "o przestępstwo skarbowe popełnione umyślnie ścigane z oskarżenia publicznego" zastępuje się wyrazami "o umyślne przestępstwo skarbowe",
 - c) w pkt 4 wyrazy "za który" zastępuje się wyrazami "za które";
- 20) w art. 128 w ust. 3 wyraz "zobowiązany" zastępuje się wyrazem "obowiązany";
- 21) w art. 132 w ust. 3 wyraz "zobowiązana" zastępuje się wyrazem "obowiązana";
- 22) w art. 133 po wyrazie "ochrony" dodaje się wyraz "prawnej";
- 23) w art. 134 w ust. 1 wyrazy "kosztów poniesionych na ochronę prawną" zastępuje się

wyrazami "kosztów obrony";

- 24) w art. 155:
 - a) w ust. 4 w pkt 1 wyrazy "przestępstwa skarbowego popełnionego umyślnie" zastępuje się wyrazami "umyślnego przestępstwa skarbowego",
 - b) w ust. 7 w pkt 2 wyraz "stwierdzone" zastępuje się wyrazami "za co został ukarany";
- 25) w art. 166 po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:
"8a) utratę służbowej broni palnej;"
- 26) w art. 197 w pkt 22, w art. 52 w ust. 2 w pkt 5 wyrazy "za przestępstwa" zastępuje się wyrazami "za przestępstwo";
- 27) po art. 199 dodaje się art. 199a w brzmieniu:
"Art. 199a. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) w art. 225 uchyla się § 3.";
- 28) w art. 207 w pkt 4, w § 3 po wyrazach "prowadzone jest przez" dodaje się wyrazy "inny niż urząd celny";
- 29) w art. 216 w pkt 2, w art. 13b w ust. 1 i 2 wyrazy "administracji państwowej" zastępuje się wyrazami "administracji rządowej";
- 30) w art. 216 w pkt 8 w lit. a, w ust. 1 w pkt 1 wyraz "obejmowanych" zastępuje się wyrazem "obejmowania";
- 31) w art. 226 po wyrazie "wszczętych" dodaje się wyrazy "i niezakończonych";
- 32) w art. 237 w ust. 2 wyrazy "do załatwiania spraw" zastępuje się wyrazami "w sprawach".

Beata Mandylis

Główny legislator